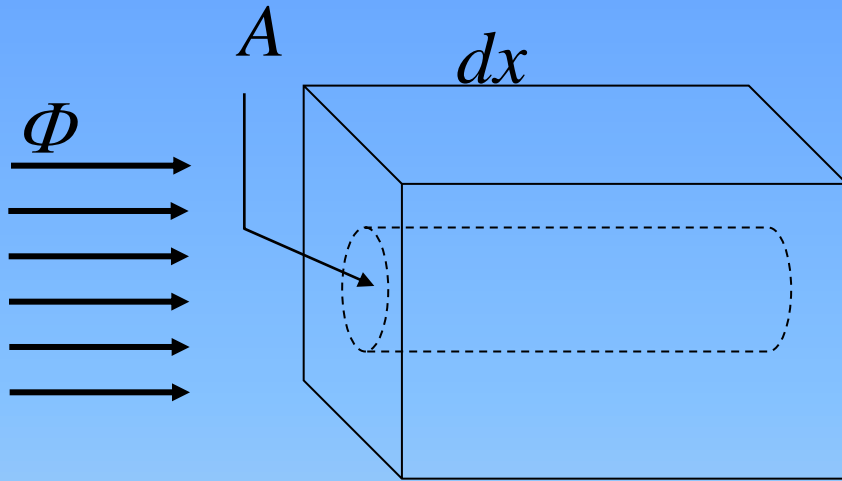

Afleiding:
Werkzame doorsnede σ [m²]

F.F.M. de Mul

Werkzame doorsnede σ [m²]

- Φ : deeltjesfluentie [m⁻²]
- A : oppervlak cilinder [m²]
- dx : dikte cilinder [m]
- n : atoomdichtheid [m⁻³]
- ρ : massadichtheid [kg.m⁻³]
- σ : werkzaam oppervlak van elk atoom [m²]

In cilinder : $nA.dx$ atomen.

Aanname: atomen dekken elkaar niet af (dx voldoende klein)

Trefkans k per invallend deeltje:
$$k = \frac{\text{trefoppervlak}}{\text{totaal oppervlak}} = \frac{nA.dx.\sigma}{A} = n.dx.\sigma$$

Trefkans $\equiv$ verzwakkingsfactor bundel
$$= -\frac{d\Phi}{\Phi}$$

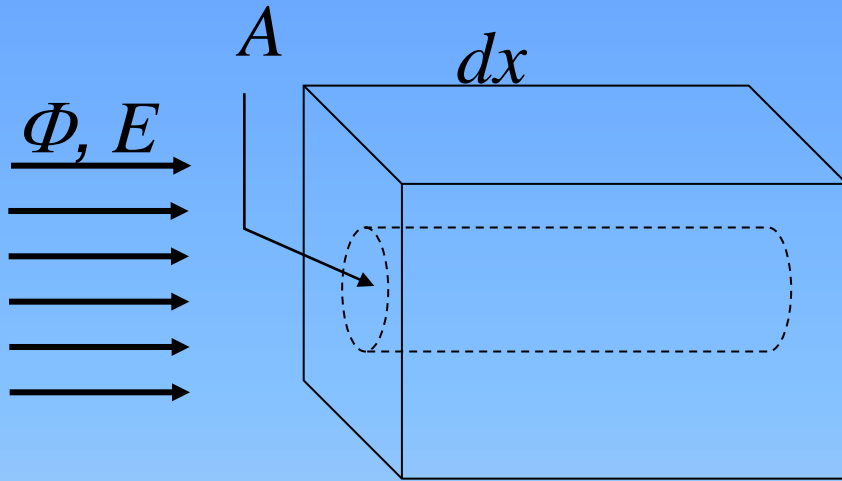
Dus:
$$d\Phi = -n.dx.\sigma \Phi$$

Oplossing:

$$\Phi(x) = \Phi(0). \exp(-n\sigma.x)$$

Verzwakkingscoëfficiënt $\mu = n\sigma$ [m⁻¹]

Dosis fotonenbundel

Φ : deeltjesfluentie [m^{-2}]

E : energie per deeltje [J]

Ψ : energiefluentie [Jm^{-2}]

A : oppervlak cilinder [m^2]

dx : dikte cilinder [m]

n : atoomdichtheid [m^{-3}]

ρ : massadichtheid [$\text{kg}\cdot\text{m}^{-3}$]

σ : werkzame doorsnede [m^2]

Verzwakking fluentie Φ : $d\Phi = - \int dx \cdot \Phi$ [m^{-2}]

Energiedepositie per m^2 : $d\Psi = - \mu_{en} \cdot dx \cdot \Psi = - \mu_{en} \cdot dx \cdot E \Phi$ [Jm^{-2}]

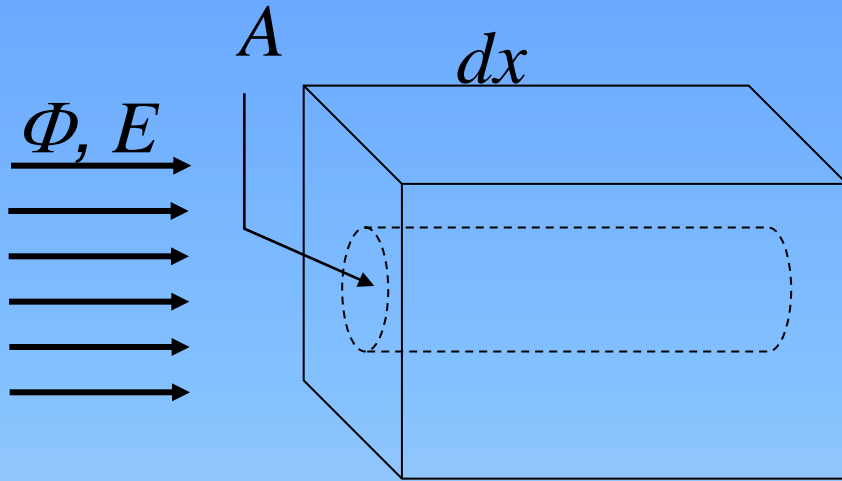
Energiedepositie in cilinder: $A \cdot d\Psi = - \mu_{en} \cdot A dx \cdot \Psi = - \mu_{en} \cdot A dx \cdot E \Phi$ [J]

Idem per kg = **Dosis**

$$D = \frac{\mu_{en} \cdot A dx \cdot \Phi}{\rho \cdot A dx} = \frac{\mu_{en}}{\rho} E \Phi$$

$$[\text{J}\cdot\text{kg}^{-1}] = [\text{Gy}]$$

Dosis geladen-deeltjesbundel

Φ : deeltjesfluentie [m^{-2}]
 E : energie per deeltje [J]
 Ψ : energiefluentie [Jm^{-2}]
 A : oppervlak cilinder [m^2]
 dx : dikte cilinder [m]
 n : atoomdichtheid [m^{-3}]
 ρ : massadichtheid [kg.m^{-3}]

Energiedepositie per deeltje: $dE = - S.dx.$ [J] $\left(S = \frac{dE}{dx} \right)$

Energiedepositie per m^2 : $d\Psi = - S.dx.\Phi$ [Jm^{-2}]

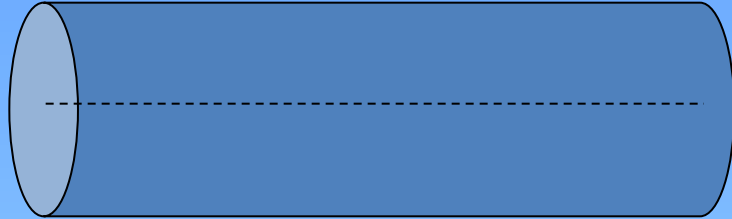
Energiedepositie in cilinder: $A.d\Psi = A.S.dx.\Phi$ [J]

Idem per kg = **Dosis**

$$D = \frac{A.S.dx.\Phi}{\rho.Adx} = \frac{S}{\rho} \Phi$$

$$[\text{J.kg}^{-1}] = [\text{Gy}]$$

Dosis en Exposie

Telbuis:

- Metalen wand: kathode
- Metalen draad: anode
- Gasvulling

Dosis D [Gy = J / kg]

Exposie X [C / kg]

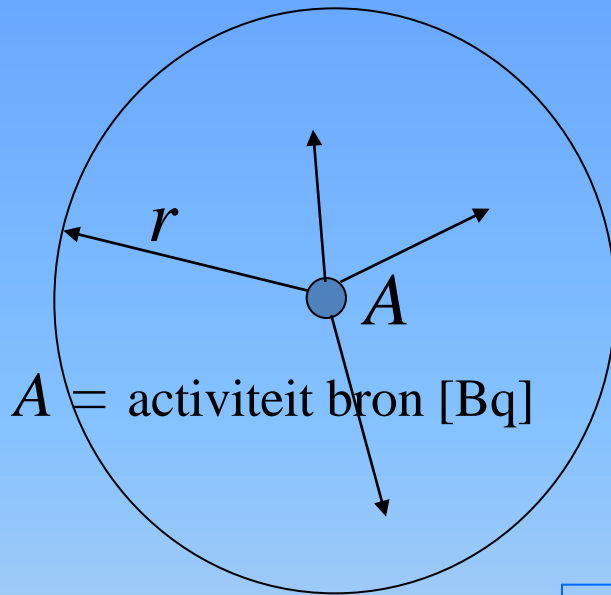
Gasvulling: ionisatie-energie: W [J / ionpaar]

Lading per ionpaar: e [C] ; $e = 1.6 \times 10^{-19}$ C

$$D = \frac{W}{e} X$$

$$\left[\frac{\text{J/ionpaar}}{\text{C/ionpaar}} \frac{\text{C}}{\text{kg}} = \frac{\text{J}}{\text{kg}} = \text{Gy} \right]$$

Gamma-puntbronnen

Kerma-in-lucht K [Gy = J / kg]

- Kerma-in-lucht
- $\sim A$
  - $\sim 1/r^2$
  - afh. Bron
  - $\sim \text{tijd}$

Kermatempo:

$$\dot{K} = \Gamma_{\delta} \frac{A}{r^2}$$

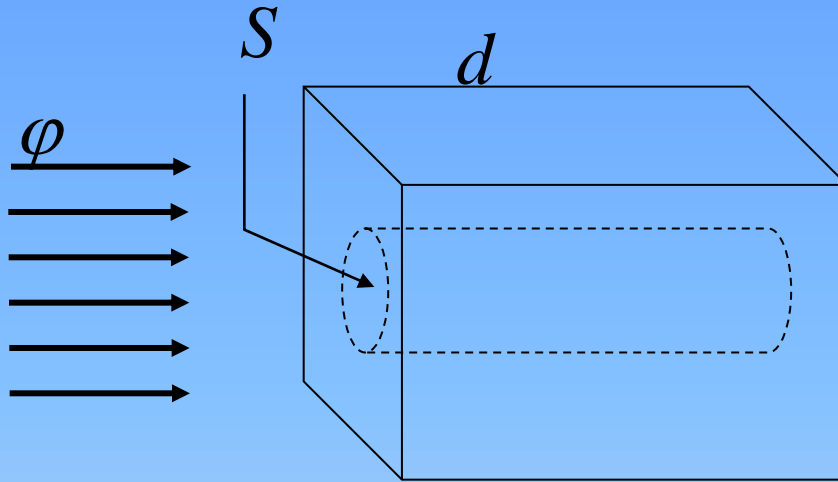
Γ_{δ} : Kermatempoconstante,
voor $E > \delta$ keV.
norm.: $\delta = 10$ keV

Dimensie Γ_{δ} :

$$\left[\frac{\text{Gy} / \text{s}}{\text{Bq} / \text{m}^2} = \frac{\text{Gy} \cdot \text{m}^2}{\text{Bq} \cdot \text{s}} = \text{Gy} \cdot \text{m}^2 \right]$$

$$\left[\frac{\mu \text{Gy} / \text{h}}{\text{MBq} / \text{m}^2} = \mu \text{Gy} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{MBq}^{-1} \cdot \text{h}^{-1} \right]$$

Neutronen-activering (1)

φ : neutronenfluentietempo [$\text{m}^{-2}\text{s}^{-1}$]
 S : oppervlak cilinder [m^2]
 d : dikte cilinder [m]
 ρ : massadichtheid [$\text{kg}\cdot\text{m}^{-3}$]
 σ : werkzame doorsnede [m^2]

Aantal “moeder”-kernen in cilinder: $N = \frac{mN_A}{M} \quad m = \rho S d$

Trefkans k per invallend neutron: $k = \frac{\text{trefoppervlak}}{\text{totaal oppervlak}} = \frac{N\sigma}{S}$

Aantal neutronen dat per sec de cilinder binnentreedt: $= \varphi S \quad [\text{s}^{-1}]$

Aantal gevormde “dochter”-kernen per sec = **productietempo** :

$$\dot{P} = \dot{N}^* = \frac{N\sigma}{S} \varphi S = N\sigma\varphi \quad [\text{s}^{-1}]$$

Neutronen-activering (2)

Moederkernen: N
Dochterkernen: N^*

Werkzame doorsnede
voor vangst: σ [m^2]

Voorbeeld:
 $^{27}\text{Al} + \text{n} \rightarrow ^{28}\text{Al} + \gamma$
 $^{28}\text{Al} \rightarrow ^{28}\text{Si} + \beta^-$

Productie en verval:

$$\frac{dN^*}{dt} = \dot{P} - \lambda N^*$$

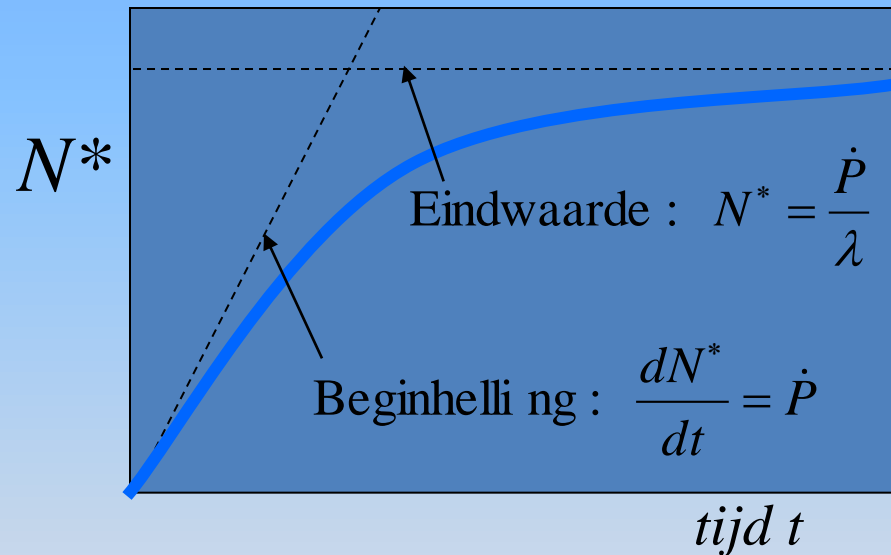
P : Productie [tot.aantal]

$\dot{P}$: Productietempo
[aantal/sec]

$$\dot{P} = N\sigma\varphi$$

$$t = 0: N^* \approx 0$$

$$t \rightarrow \infty: dN^*/dt \rightarrow 0$$

$$N^*(t) = \frac{\dot{P}}{\lambda} [1 - e^{-\lambda t}]$$

Neutronen-activering (3)

Moederkernen: N

Dochterkernen: N^*

Productie en verval:

$$\frac{dN^*}{dt} = \dot{P} - \lambda N^*$$

P : Productie [tot.aantal]

$\dot{P}$: Productietempo van
aantal dochterkernen
[aantal/sec]

$$\dot{P} = N\sigma\varphi$$

$$N^*(t) = \frac{\dot{P}}{\lambda} [1 - e^{-\lambda t}]$$

NB1. Vermenigvuldiging met λ geeft de Activiteit als $f(t)$ [Bq]

$$A^*(t) = \dot{P} [1 - e^{-\lambda t}]$$

NB2. Indien productie van Activiteit in plaats van dochterkernen:

$$A(t) = \frac{\dot{P}}{\lambda} [1 - e^{-\lambda t}]$$

$\dot{P}$ = Productietempo van activiteit [Bq/s]